

використовуючи антропологічні матеріали з досліджень Ф.І. Камінського.

Екскурсійний блок доповідей і повідомлень конференції, виголошених просто неба, включав виступи: про лубенського краєзнавця й археолога Івана Івановича Горенка (1924—1982) в. о. директора Лубенського краєзнавчого музею *В.М. Верещаки* (м. Лубни); про Круглик, як колишній лубенський музейний і культурний осередок, *Т.М. Дяченко* (м. Лубни); про круглицьке кладовище й заходи з увічнення пам'яті Ф.І. Камінського, родини Скаржинських *С.С. Васюк* (м. Лубни); доповідь-екскурсію *К.М. Мироненка* й *О.Б. Супруненка* (м. Полтава) про городище та рештки стародавніх поселень в ур. Верхній Вал у Лубнах.

Учасники конференції не лише ознайомилися з експозиціями лубенських музеїв, археологічними пам'ятками міста, а й відвідали сучасний мікрорайон Круглик на північній межі м. Лубни, де вшанували пам'ять культурної діячки і меценатки, фундаторки Лубенського музею і численних науково-освітніх закладів міста Катерини Миколаївни Скаржинської (1852—1932), вклонилися місцю поховання Ф.І. Камінського на Круглицькому кладовищі. Було відкрито меморіальну дошку, встановлену на

огорожі родинної ділянки цвинтаря Скаржинських. Літургію пам'яті лубенському археологу провів військовий капелан УАПЦ, учасник АТО, завідувач Велико-Кринківського народного історико-краєзнавчого музею, співробітник «Охоронної археологічної служби України» *Є.Є. Пономаренко* (с. Великі Кринки Глобинського р-ну).

Прожили учасники конференції на території Лубенського лісотехнічного коледжу, для заснування якого у 1891 р. К.М. Скаржинська виділила власні землі.

Більшість учасників конференції мали зустрічі з молоддю міста, де в школах, гімназіях і коледжах Лубен розповіли про видатного земляка-лубенця, історію міста й охорону пам'яток найдавнішої культурної спадщини, специфіку діяльності археологів. Це знайшло відображення в передачах місцевого й обласного радіомовлення і телебачення.

Проведення подібних науково-меморіальних заходів у Лубнах планується продовжити, адже в 2017 р. виповнюється 150 років від дня народження другого хранителя й натхненника діяльності Лубенського музею К. Скаржинської 1890—1905 рр. С.К. Кульжинського (1867—1943).

І.М. КУЛАТОВА, О.Б. СУПРУНЕНКО

Старожитності Посулля. Пам'яті Ф.І. Камінського (1845—1891): зб. наук. пр. — К., 2016.
Супруненко О.Б. Лиса Гора у Лубнах. — Лубни, 2016.

ПАМ'ЯТІ ДМИТРА ЮРІЙОВИЧА НУЖНОГО

16 липня 2016 р. передчасно пішов із життя Дмитро Юрійович Нужний — відданий археології дослідник, що все наукове життя (понад 40 років) пропрацював у відділі кам'яного віку Інституту археології НАН України. Колеги та друзі втратили видатного вченого, чудового друга й непересічну особистість, яка завжди була сповнена позитивною енергією, гумором та оптимізмом.

© Д.В. СТУПАК, 2016

Він народився 6 серпня 1959 р. у м. Київ. З дитячих років учений пов'язав своє життя з археологією. У старших класах школи він почав відвідувати археологічний гурток при Інституті археології НАН України, де взяв участь у своїх перших експедиціях. З 1975 р. дослідник працював лаборантом Інституту археології НАН України. У цій установі сформувався його науковий інтерес до вивчення зброї мисливців кам'яної доби.

У 1976 р. Д.Ю. Нужний вступив до історичного факультету Київського університету ім. Т.Г. Шевченка. Навчання у ньому було перервано службою в лавах Радянської армії (1980—1982 рр.). Але й тут він не полишив археологічної діяльності — відкрив низку мезолітичних та неолітичних пам'яток у Надпоріжжі.

У 1984 р. дослідник вступив до цільової аспірантури Інституту археології АН СРСР, по завершенні якої (у 1988 р.) захистив кандидатську дисертацію на тему «Геометрические орудия мезолитических культур Юго-Запада Европейской части СССР (особенности морфологии и функционального назначения)».

Монографія «Розвиток мікролітичної техніки в кам'яному віці» (1992 р.) відобразила високу професійність дослідника, його вміння розвивати науку, використовуючи нестандартні, новаторські підходи у вирішенні низки наукових питань. Ця робота на багато років випередила аналогічні дослідження не лише в Україні, а й поза її межами. Підтвердженням її актуальності є друге доповнене перевидання (2008 р.).

На початку 1990-х рр. після падіння «залізної завіси» Д.Ю. Нужний одним із перших співробітників Інституту археології НАН України почав активно співпрацювати з іноземними вченими, брав участь у багатьох зарубіжних конференціях. Його дослідження отримали визнання за межами України.

У 1992—1994 рр. Д.Ю. Нужний обіймав посаду вченого секретаря Інституту археології НАН України, брав активну участь у розробці Статуту цього наукового закладу.

З 1994 р. Д.Ю. Нужний працював на посаді старшого наукового співробітника відділу археології кам'яного віку Інституту археології НАН України. З початку 1990-х рр. археолог долучився до вивчення верхньопалеолітичної проблематики. Він займався польовою діяльністю, досліджував низку верхньопалеолітичних стоянок: Ворона 3, Семенівка 2 і 3, Велика Бугаївка, Шоломки, Межирич, Бармаки, Збитенка та ін. Учений брав участь у багатьох міжнародних конгресах і конференціях як в Україні, так і за кордоном, активно публікував власні дослідження та керував міжнародними науковими програмами.

Підсумком цих досліджень стала монографія «Верхній палеоліт Західної і Північної

України (техніко-типологічна варіабельність та періодизація)», що вийшла друком наприкінці 2015 р. Книга містить вичерпну публікацію матеріалів ключових пам'яток верхнього палеоліту півночі України. Проілюстрована численними авторськими малюнками крем'яних комплексів, фундаментальна монографія Д.Ю. Нужного є вагомим внеском дослідника у вивчення палеоліту країни. Вона — справжній енциклопедичний довідник із типології та морфології крем'яних виробів верхньопалеолітичних пам'яток півночі України. Зібрані в ній матеріали формують підґрунтя для систематизації та періодизації верхнього палеоліту України.

Д.Ю. Нужний — автор трьох наукових монографій та понад 80 статей із проблематики археології кам'яної доби. Під його керівництвом захистили дисертації С.А. Теліженко та А. Ярошевич (м. Хайфа, Ізраїль).

До останніх днів життя Д.Ю. Нужний не втрачав живого інтересу до археології кам'яної доби, активно досліджував палеолітичні стоянки.

У вченого залишилися дружина та донька, яким ми висловлюємо щирі співчуття.

Дмитро Юрійович назавжди залишиться з нами у своїх працях, наших думках і спогадах, у пам'яті колег, друзів, учнів та близьких.

Д.В. СТУПАК